

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Urtos/7/2023
Identifikačné číslo spisu:	6017010012
Dátum vydania rozhodnutia:	22.11.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Bargel
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:6017010012.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudcov JUDr. Patrika Príbělského, PhD. a JUDr. Emila Klemaniča na neverejnom zasadnutí konanom 22. novembra 2023 v Bratislave, o sťažnosti odsúdeného I. O. podanej proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 4Ntc/21/2017, z 12. septembra 2023 takto

rozhodol:

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť odsúdeného I. O. z a m i e t a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Banskej Bystrici rozhodol uznesením, sp. zn. 4Ntc/21/2017, z 12. septembra 2023 tak, že podľa § 415 ods. 1 Trestného poriadku v spojení s § 18 ods. 1 zákona č. 549/2011 Z. z., s poukazom na § 67 ods. 1 Trestného zákona zamietol návrh odsúdeného I. O. na podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, vykonávaného na podklade uznávajúceho rozsudku Krajského v Banskej Bystrici, sp. zn. 4Ntc/21/2017, z 8. novembra 2017 (právoplatného 20. decembra 2017), ktorým bol uznaný rozsudok Krajského súdu pre trestné veci Viedeň, sp. zn. 612 Hv 3/16g, z 21. februára 2017, a síce dôvodiac, že

„... Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom, sp. zn. 4Ntc21/2017, z 8. novembra 2017 podľa 17 ods. 1 zákona č. 549/2011 Z. z. uznal vo výroku o vine a treste rozsudok Krajského súdu pre trestné veci Viedeň, sp. zn. 612 Hv 3/16g, z 21. februára 2017, ktorým bol odsúdený uznaný za vinného zo zločinu vraždy podľa § 75 Trestného zákona Rakúskej republiky, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 9 rokov so zaradením odsúdeného na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia. Odsúdený písomným podaním ... navrhol jeho podmienené prepustenie ... čo odôvodnil najmä tým, že počas výkonu trestu dodržiaval ústavný poriadok a zásady slušného správania a momentálne je pracovne zaradený. Dodal, že ak by bol podmienené prepustený na slobodu, bude sa zdržiavať na adrese svojho trvalého bydliska, nebude sa dopúšťať trestných činov a bude viesť riadny život.

Z hodnotenia odsúdeného vo výkone trestu krajský súd zistil, že tento bol 15. februára 2018 dodaný do Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Bratislava, kde ústavný poriadok a časový rozvrh dňa dodržiaval a príkazy a nariadenia príslušníkov zboru rešpektoval a plnil ... 27. júla 2018 bol premiestnený do Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Leopoldov,

kde jeho správanie a vystupovanie bolo na požadovanej úrovni a príkazy a nariadenia príslušníkov zboru plnil. Disciplinárne odmenený a potrestaný nebol. Do súčasného ústavu bol ... premiestnený 23. apríla 2018. V rámci vnútornej diferenciacie bol spočiatku umiestnený do diferenčnej skupiny ‚C‘, kde jeho správanie a vystupovanie spočiatku nebolo vždy na požadovanej úrovni, bol účastný verbálneho konfliktu so spoluodsúdeným, stratil preukaz na stravovanie, nemal pri sebe preukaz odsúdeného, nadväzoval nedovolený kontakt, spal v nepovolenom čase neustrojený a porušil zásady slušného správania voči zdravotnému personálu ústavu. Postupom času sa jeho správanie stabilizovalo. Osobnej a kolektívnej hygieene venoval dostatočnú pozornosť a svoj voľný čas trávil hraním spoločenských hier, sledovaním televíznych programov a čítaním časopisov. Pracovne zaradený bol na pracovisku ručného šitia obuvi, kde jeho pracovná morálka bola na veľmi dobrej úrovni. Do činností pre všeobecný rozvoj osobnosti súvisiacich s udržiavaním čistoty ubytovacích priestorov sa zapájal, avšak iba na podnet väzenského personálu. Písomný kontakt udržiaval s matkou a bratom, s ktorými využíval aj možnosť telefonovania. Disciplinárne odmenený bol v piatich prípadoch, naproti tomu disciplinárne tresty nemá evidované. Vzhľadom k pozitívnym zmenám v správaní odsúdeného bol umiestnený do diferenciačnej skupiny ‚B‘. Aktuálne je správanie a vystupovanie odsúdeného na požadovanej úrovni. Nadalej je pracovne zaradený na pracovisku obuvníckeho charakteru, kde má pracovnú morálku dlhodobo na dobrej úrovni. Disciplinárne odmenený ani potrestaný od zmeny diferenciačnej skupiny doposiaľ nebol. Kontakt formou korešpondencie a telefonovania nadalej využíva s bratom. O možnosť videonávštevy doposiaľ nepožiadaval. Pokiaľ ide o individuálnu prácu s odsúdeným, nepodarilo sa dosiahnuť výrazne pozitívne zmeny v jeho hodnotovej orientácii. Jeho prístup k plneniu stanovených cieľov programu zaobchádzania nie je na požadovanej úrovni. I keď si podmienky k udeleniu disciplinárnej odmeny vytvoril, vo viacerých prípadoch boli opakovane zaznamenané nedostatky v dodržiavaní ústavného poriadku. Resocializačná prognóza bola u odsúdeného vyhodnotená ako menej priaznivá a riziko recidívy ako stredné. Na základe uvedeného odsúdený z pohľadu ústavu len čiastočne preukázal splnenie podmienok na podmiennečné prepustenie, preto nebol odporučený na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody.

Z hodnotenia odsúdeného z Rakúskej republiky vyplýva, že odsúdený sa počas výkonu väzby správal v súlade s ústavným poriadkom, prejavoval bezúhonné správanie a vynikajúce vedenie. Prácu, ku ktorej bol zaradený vykonával usilovne, rýchlo, samostatne a k úplnej spokojnosti. Zástupca Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Želiezovce na verejnom zasadnutí zotrval na záveroch hodnotenia odsúdeného a dodal, že u odsúdeného nedošlo k žiadnym zmenám v jeho správaní. Krajský prokurátor navrhol žiadosť odsúdeného o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody zamietnuť. Mal za to, že v súčasnej dobe nie sú splnené zákonné podmienky na jeho podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. Odsúdený na verejnom zasadnutí uviedol, že nevie, ako by mal súd rozhodnúť, ale chcel by byť doma.

Odsúdený podal návrh na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody 26. júna 2023, a síce po vykonaní troch štvrtín uloženého trestu odňatia slobody. Vzhľadom na uvedené považoval krajský súd formálne zákonné podmienky pre podmiennečné prepustenie odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody za splnené.

... pokiaľ ide o splnenie prvej materiálnej podmienky v zmysle náveta § 66 ods. 1 a nasl. Trestného zákona, ktorou je plnenie povinností odsúdeného v rámci aktuálne vykonávaného trestu odňatia slobody nemožno konštatovať, že odsúdený túto podmienku splnil. Relevantným pre posúdenie ... je obsah hodnotenia vypracovaného ústavom na výkon trestu odňatia slobody ... aj keď si [pozn.: odsúdený] vo viacerých prípadoch vytvoril podmienky k udeleniu disciplinárnych odmien, opakovane porušoval ústavný poriadok a jeho prístup k plneniu stanovených cieľov programu zaobchádzania nebol a ani v súčasnosti nie je na požadovanej úrovni, ktorá skutočnosť prisvedčuje potrebe nadalej na neho pôsobiť nepodmiennečným výkonom trestu odňatia slobody. Odsúdený preto doposiaľ iba čiastočne preukazuje splnenie podmienok na podmiennečné prepustenie tak, ako to ustálil aj ústav na výkon trestu pri hodnotení odsúdeného. Z hľadiska prijatia záveru, že od odsúdeného je možné očakávať vedenie riadneho života (druhá materiálna podmienka), je potrebné zohľadniť okolnosti predchádzajúceho života odsúdeného, vrátane jeho skorších odsúdení ... odsúdený sa doposiaľ síce len 1 - krát dopustil trestnej činnosti, avšak išlo o násilnú trestnú činnosť s vysokým stupňom spoločenskej závažnosti, keď iného usmrtil zasadením silného bodnutia nožom do rebrového oblúku, čím bola prerezaná ľavá srdcová komora obeť ... počas výkonu trestu odňatia slobody nepreukázal výraznejšie pozitívne zmeny a kritický postoj

k páchaniu trestnej činnosti. Prezentované skutočnosti tak nesvedčia o príliš aktívnom prístupe odsúdeného k zmene správania, ktorým by bezpochyby preukázal, že sa polepšil a že doposiaľ vykonaná časť uloženého trestu odňatia slobody bola postačujúca pre jeho nápravu ... predčasným ukončením výchovného pôsobenia uloženého trestu a participácie na programe zaobchádzania ... by nebolo možné dosiahnuť jeden z účelov trestu, a síce vytvoriť podmienky a pripraviť odsúdeného na riadne vedenie života po výkone trestu a odradiť ho od recidívy trestnej činnosti ... preto ešte nemožno od odsúdeného očakávať, že na slobode povedie riadny život ... ani dobré rodinné vzťahy same osebe nedávajú záruku za ďalšie správanie sa odsúdeného, jeho nápravu a vedenie riadneho života. Je potrebné zdôrazniť, že vzájomné sociálne väzby medzi odsúdeným a jeho rodinou ho doposiaľ žiadnym spôsobom neodradili od páchania trestnej činnosti (resp. ani od porušovania ústavného poriadku počas výkonu trestu odňatia slobody). Podľa krajského súdu preto ani zistené stabilné rodinné vzťahy nedávajú záruku za vzorné a spoločensky konformné budúce správanie sa odsúdeného v prípade jeho podmienenečného prepustenia z výkonu trestu na slobodu ... ďalší výkon trestu odňatia slobody je u neho dôvodný".

Proti uzneseniu krajského súdu podal odsúdený I. O. sťažnosť (viď č. I. 102, č. I. 109 a nasl.). Obsah sťažnosti menovaného možno zrekapitulovať nasledovne.

„Vážení najvyšší súd, splňal som všetky podmienky v tunajšom prostredí. Správal som sa v súlade s ústavným poriadkom a splňal som všetky predpoklady tunajšieho ústavu. Mám za to, že krajský súd vychádzal z toho, že pozeral viac do minulosti než na súčasnosť. Viackrát som bol disciplinárne pochválený. Myslím, že je daný predpoklad z mojej strany ... že povediem riadny život, ak ma najvyšší súd prepustí. Mám evidentne dobré rodinné vzťahy so svojou rodinou, čo dosvedčuje aj moje vyhodnotenie od tunajšieho pedagóga. Preto Váš žiadam a prosím, aby najvyšší súd zvážil moju žiadosť a prepustil ma na slobodu. Sľubujem, že ak ma súd prepustí, riadne sa zamestnám, nebudem páchať žiadnu trestnú činnosť, povediem riadny život, a ak mi súd uloží probačný dohľad, budem riadne dodržiavať to, čo mi súd nariadi, nebudem sa vyhýbať a dodržím stanovené podmienky, čo mi súd uloží".

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky na podklade podanej sťažnosti preskúmal v zmysle § 192 Trestného poriadku správnosť a zákonnosť napadnutého uznesenia ako i konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že sťažnosť odsúdeného I. O. nie je dôvodná.

Podľa § 415 ods. 1 Trestného poriadku, o podmienenečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody rozhoduje súd na návrh prokurátora, riaditeľa ústavu na výkon väzby alebo riaditeľa ústavu na výkon trestu odňatia slobody, v ktorom sa trest vykonáva, záujmového združenia občanov alebo na návrh odsúdeného na verejnom zasadnutí. Ak bol návrh odsúdeného o podmienenečnom prepustení zamietnutý, môže ho odsúdený opakovať až po uplynutí jedného roka a ak ide o odsúdeného na dvadsaťpäť rokov alebo na doživotie, po uplynutí troch rokov od zamietnutia okrem prípadu, že návrh bol zamietnutý len preto, že ho odsúdený podal predčasne.

Podľa § 67 ods. 1 Trestného zákona, osoba odsúdená za obzvlášť závažný zločin alebo osoba odsúdená na trest odňatia slobody podľa § 47 ods. 2 okrem osoby odsúdennej na doživotie môže byť podmienenečne prepustená až po výkone troch štvrtín uloženého trestu odňatia slobody.

Podľa náveta § 66 ods. 1 Trestného zákona súd môže odsúdeného podmienenečne prepustiť na slobodu, ak odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojim správaním preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život a podľa § 66 ods. 2 Trestného zákona pri rozhodovaní o podmienenečnom prepustení súd prihliadne aj na povahu spáchaného trestného činu a na to, v akom ústave na výkon trestu odsúdený trest vykonáva.

Z vyššie citovaných ustanovení vyplýva, že pre vyhovieť návrhu odsúdeného o podmienenečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody je nutné, aby odsúdený kumulatívne splnil tri podmienky, a síce:

- formálnu podmienku - uplynutie doby faktického výkonu trestu odsúdeným v zákonom ustanovenom pomere k celkovej výmere uloženého trestu odňatia slobody en bloc (§ 67 ods. 1 Trestného zákona - vykonanie troch štvrtín uloženého trestu odňatia slobody) a
- dve materiálne podmienky - t. j. požiadavky zákonodarcu ohľadom osoby odsúdeného, ktorý počas doterajšieho výkonu trestu odňatia slobody
 - a) plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie a
 - b) možno od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život.

Pokiaľ ide o formálnu podmienku, tú odsúdený splnil tak, ako uzavrel už krajský súd vo svojom uznesení. Konkrétne ide o podmienku špecifikovanú v § 67 ods. 1 Trestného zákona (výkon pomernej časti uloženého trestu uloženého za trestný čin ako obzvlášť závažný zločin v intenciách § 11 ods. 3 Trestného zákona, s rozpätím trestnej sadzby desať až dvadsať rokov, príp. uložením trestu odňatia slobody na doživotie podľa § 75 Trestného zákona Rakúskej republiky - StGB, vid' č. 1. 4 spisu).

Ohľadne splnenia materiálnych podmienok zo strany menovaného za účelom podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody platí naproti tomu presný opak.

Je tomu tak z dôvodu, že ohľadne splnenia prvej materiálnej podmienky je pre podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody relevantný preukázateľný, resp. dôvodné pochybnosti „rozptyľujúci“ súhrn skutočností vedúcich k záveru, že odsúdený vo výkone trestu plnil všetky svoje povinnosti nielen formálnym, resp. „štandardným“ spôsobom tak, ako vyplýva zo zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody (ďalej aj len „zákon o výkone trestu odňatia slobody“) a vyhlášky Ministerstva spravodlivosti č. 368/2008 Z. z. ktorou sa vykonáva Poriadok výkonu trestu (ďalej aj len „poriadok výkonu trestu“) tak, ako sú tieto upravené v § 39 a nasl. zákona o výkone trestu odňatia slobody, resp. § 23 a nasl., príp. § 26 a nasl. Poriadku výkonu trestu, ale tieto plnil nadpriemerne, resp. iným „povšimnutiahodným“ spôsobom.

Dôsledkom takého pozitívneho konania odsúdeného počas výkonu trestu odňatia slobody je spravidla udelenie disciplinárnej odmeny, dokumentujúcej úprimnú snahu odsúdeného o polepšenie. Tým nie je dotknutý záver, že správanie odsúdeného tak voči ostatným odsúdeným, ako aj personálu ústavu na výkon trestu musí byť bezproblémové. Ak odsúdený síce plní výlučne (tento prípad) „len“ svoje pracovné povinnosti na úrovni, ktorá je následne ocenená odmenami, nemožno bez ďalšieho konštatovať, že štandard správania sa odsúdeného, ktorý sa vymyká z priemeru a naznačuje snahu odsúdeného o polepšenie. Je samozrejmé a žiadúce, aby pomer disciplinárnych odmien k disciplinárnym trestom bol výraznejší v prospech odmien.

Napokon, z názvu tretieho oddielu štvrtej hlavy druhej časti zákona o výkone trestu odňatia slobody explicitne vyplýva, že tam uvedené povinnosti odsúdeného sú základnými povinnosťami, z čoho plynie záver spočívajúci v akomsi „bežnom“ štandarde spočívajúcom v „automatickom“ predpoklade správania sa odsúdeného tam uvedeným spôsobom počas výkonu trestu. Uvedené len podopiera vyššie vyjadrené úvahy najvyššieho súdu ohľadne potreby existencie dodatočných konkrétnych skutočností priaznivého charakteru (takmer bezvýnimočne pôjde o disciplinárne pochvaly alebo ich zjavnú prevahu voči disciplinárnym potrestaniam ako aj sumarizačne pozitívny obsah hodnotenia riaditeľa ústavu pre výkon trestu v dôsledku tohto pomeru - opäť za eventuálneho pristúpenia ďalších pozitívnych skutočností svedčiacich o správne rozbehnutom procese nápravy odsúdeného), ktoré môžu celkom jednoznačným spôsobom dokumentovať úprimnú snahu odsúdeného o polepšenie, a tak indikovať splnenie prvej materiálnej podmienky pre podmienené prepustenie odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody.

V predmetnej veci takáto situácia nenastala. Najvyšší súd poznamenáva, že z obsahu predloženého spisu zatiaľ nevyplyva úprimná snaha o polepšenie či nadštandardné pozitívne správanie sa odsúdeného.

Nad rámec úvah, ktoré už konšatoval v sťažnosťou napadnutom uznesení krajský súd, možno podotknúť, že z obsahu hodnotenia odsúdeného vyplýva jeho úplne pasívny postoj vo vzťahu k oblasti edukácie ako časti programu zaobchádzania, spočívajúceho okrem iného aj v aktivitách pedagogického pôsobenia na odsúdeného. Taktiež je celkom zrejmé, že odsúdený neprejavuje záujem ani o aktivity

vykonávané v rámci kultúrno - osvetovej činnosti a nevyvíja vlastnú iniciatívu v oblasti udržiavania čistoty ubytovacích a spoločných priestorov. Napriek skutočnosti, že odsúdenému bolo uložených 5 (päť) disciplinárnych odmien, tak nemožno prehliadnuť, že všetky disciplinárne odmeny boli udelené výlučne v dôsledku zaradenia do pracovnej činnosti. S poukazom na § 39 písm. e) veta pred bodkočiarkou zákona o výkone trestu odňatia slobody je odsúdený povinný pracovať, ak je zaradený do práce, čo v spojení s vyššie uvedeným síce je určitým „benefitom“ vo vzťahu k možnosti konštatovania pozitívneho správania sa (a to v miere „nad bežné pomery“), avšak bez prístúpenia ostatných pozorností si zasluhujúcich „pochvalných“ činností (nieto v prípade úplne pasívneho postoja odsúdeného vo vzťahu k prioritnému účelu trestu, a síce prevýchovy a faktického znemožnenia kladného pôsobenia programu zaobchádzania z osobnostnej stránky voči menovanému) nemožno prijať záver, že ide o výnimočnú okolnosť preukazujúcu bez ďalšieho polepšenie odsúdeného.

Najvyššiemu súdu preto nezostáva nič iné než vysloviť, že u odsúdeného I. O. nie je splnená prvá materiálna podmienka pre jeho podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. K tomu možno napokon odkázať v primeranom rozsahu a bez potreby opakovania na úvahy krajského súdu, ktorý podrobným spôsobom opísal aj predchádzajúce konflikty alebo iné nedostatky v správaní sa odsúdeného počas doterajšieho priebehu výkonu trestu.

Najvyšší súd ohľadom druhej materiálnej podmienky - t. j. predpokladu, že odsúdený po podmiennečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody povedie riadny život, uvádza, že v konkrétnom prípade je smerodajným výsledkom vyhodnotenia rizika prípadnej recidívy odsúdeného. V nadväznosti na uvedené musí súd zohľadniť všetky zadovážené dôkazy, ktoré poskytnú komplexný obraz o osobe odsúdeného a jeho celkovom správaní a plnení povinností vo výkone trestu, pretože tieto okolnosti vedú ovplyvniť predpoklad o tom, aké správanie možno od odsúdeného očakávať potom, ako opustí ústav na výkon trestu odňatia slobody. Najvyšší súd v spojení s už vyslovenými konštatovaniami poukazuje na príslušný záver krajského súdu, ktorý si ako vecne správny v úplnostiach osvojil bez potreby jeho duplicitného parafrázovania. Možno dodať, že resocializačná prognóza odsúdeného je vo vzťahu k riziku sociálneho zlyhania odsúdeného pomerne výrazne nepriaznivá v zmysle záverov akcentovaných jednak v hodnotení odsúdeného ako aj úvah vyjadrených v sťažnosťou napadnutom uznesení krajského súdu.

Platí, že zmyslom podmiennečného prepustenia je zmiernenie účinkov vykonávaného trestu odňatia slobody a poskytnutie možnosti odsúdenému, aby preukázal, že dokáže viesť riadny život aj bez obmedzujúcich zásahov štátu vo forme výkonu trestu odňatia slobody.

Z významového hľadiska je ako kvalifikovaný podklad pre vyslovenie záveru o pozitívnej prognóze vedenia riadneho života odsúdeným v prípade podmiennečného prepustenia potrebné chápať výsledok skúmania všetkých okolností, ktoré môžu mať relevanciu a „prídavnú hodnotu“ k vysloveniu predpokladu, že odsúdený povedie na slobode riadny život. V detailnejších konkrétnostiach je však v takom prípade vylúčené, aby tento predpoklad odôvodňovalo len vyhovujúce správanie alebo odsúdeným dobre vykonávaná práca počas výkonu trestu, nakoľko tento výklad by zásadne viedol k možnosti „automatického“ podmiennečného prepustenia každého odsúdeného, ktorý sa správa počas výkonu trestu odňatia slobody „štandardným“ spôsobom (čo je jeho povinnosťou a nie skutočnosťou, ktorá by mala z právne - kvalifikačného hľadiska povahu benefitu bez toho, aby k nej pristúpili iné konkrétne okolnosti). Skúmanie predpokladu vedenia riadneho života odsúdeným si vyžaduje komplexnejšie zohľadnenie osobných a charakterových vlastností odsúdeného, vrátane jeho postoja k spoločenským normám a prostredia, v ktorom žil v období pred nástupom do výkonu trestu, povahu a charakter trestnej činnosti, v ktorej dôsledku tento trest vykonáva za účelom vyslovenia existencie dôvodného a presvedčivého predpokladu, že v prípade podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody odsúdený bude dodržiavať všeobecné právne, morálne a etické zásady správania sa.

Najvyšší súd v tejto súvislosti akcentuje, že odsúdený I. O. sa dopustil predmetného skutku (vraždy) vo veku sotva 20 (dvadsať) rokov; je preto dôvodné „zapochybovať“, či rodinné a sociálne zázemie odsúdeného poskytujú dostatočnú záruku pre vedenie riadneho života menovaným v prípade podmiennečného prepustenia. Dokumentovaná postupná strata kontaktu s matkou (odsúdený aktuálne

komunikuje len s bratom, a síce telefonicky, nevyužil právo videonávštevy a neuplatnil si ani nárok na osobnú návštevu „tvárou v tvár“, čo je z pohľadu najvyššieho súdu nemožné vnímať ako kladný záujem odsúdeného na aktívnom udržiavaní sociálnych väzieb „mimo“ výkonu trestu odňatia slobody) je v súčasnosti ďalšou negatívnou okolnosťou svedčiacou v neprospech pozitívnej prognózy vedenia riadneho života odsúdeným; to platí o to väčšmi, ak ide o odsúdeného, ktorý spáchal vyššie konkretizovaný trestný čin v podstate ako osoba blízka veku mladistvých (viď § 127 ods. 2 Trestného zákona), čo nasvedčuje zjavným výrazným nedostatkom vo výchove menovaného, čo možno primerane vzťahovať aj na predpoklad nedostatočnej záruky pozitívneho pôsobenia viesť riadny život vyplývajúcej z prostredia, v ktorom menovaný viedol život pred spáchaním trestného činu a nastúpením výkonu trestu odňatia slobody.

Najvyššiemu súdu zostáva poukázať na obsah hodnotenia odsúdeného I. O. z 27. júla 2023 (č. l. 83 a nasl. spisu), z ktorého okrem iného vyplýva, že odsúdený okrem pochvál za vzorné plnenie pracovných povinností v podstate ignoruje aktivity edukačného a pedagogického charakteru zamerané v zmysle programu zaobchádzania na právnu a protidrogovú osvetu, spočívajúce v okrem iného aj individuálnych pohovorov alebo besied. Vo voľnom čase menovaný neprejavuje záujem ani o kultúrno - osvetovú činnosť a venuje sa skôr spoločenským hrám a sledovaniu televízie. Rovnako tak nemožno prehliadnuť, že odsúdený v zmysle hodnotenia doposiaľ individuálne nedosiahol výraznejšie pozitívne zmeny v hodnotovej orientácii, čo s poukazom na jeho úplne pasívny prístup k plneniu plánu zaobchádzania indikuje správnosť záveru hodnotiteľa, podľa ktorého je riziko recidívy menovaného stredné a resocializačná prognóza menej priaznivá.

Pozornosti najvyššieho súdu neunikol ani skôr kusý obsah konečného návrhu odsúdeného na verejnom zasadnutí konanom pred krajským súdom vo forme „Ja neviem, ako by mal súd rozhodnúť, ale chcel by som byť doma“. K tomu pristupuje skutočnosť, že odsúdený sa v zásade žiadnym spôsobom nevyjadroval napr. k obsahu hodnotenia, resp. inak prejavil aspoň náznak intenzívnejšej snahy za účelom vyhovenia jeho žiadosti o podmienčné prepustenie. Tieto absentujúce skutočnosti by v prípade ich aspoň čiastočnej dôvodnosti mohli fakticky naznačiť existenciu skutočnej snahy odsúdeného o nápravu a presvedčiť tak súd, aby menovanému dal šancu na preukázanie, že bude schopný viesť riadny život. To isté platí aj vo vzťahu k absencii záujmu odsúdeného zúčastniť sa na resocializačných aktivitách súvisiacich s plánom zaobchádzania. Tu si je potrebné uvedomiť, že pri splnení materiálnych podmienok pre prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody je zásadným „zdrojovým podkladom“ hodnotenie odsúdeného, z ktorého vyplýva priebeh doposiaľ vykonávaného trestu, preukázané osobné pomery odsúdeného ako aj posúdenie „otázky resocializácie“, od ktorej sa odvíja aj záver o možnosti očakávania vedenia riadneho života odsúdeného na slobode v prípade vyhovenia jeho návrhu o podmienčné prepustenie (3Urtost/5/2021).

V naznačenom kontexte preto možno konštatovať, že odsúdený si svojim doterajším prístupom k programu plánu zaobchádzania a s tým súvisiacimi výsledkami v podstate „nepomohol“, nakoľko neposkytol ako krajskému, tak ani najvyššiemu súdu - okrem zaradenia do pracovnej činnosti a jej aktívneho výkonu (viď skôr podrobne rozvedené úvahy) - žiadne iné relevantné informácie o svojom pozitívnom osobnostnom rozvoji, resp. zmene alebo zásadnému hodnotovému obratu, ktoré by mohli byť ukazovateľom prevýchovy menovaného a reformovaniu personálnych čŕt odsúdeného ako základných predpokladov pre vyslovenie záveru o tom, že menovaný úprimne vyvíja snahu o polepšenie sa.

Najvyšší súd poznamenáva, že odsúdený si ako každá ľudská bytosť v živote nesporne zaslúži dostať šancu na nápravu chyby (chýb), ktorej sa dopustil a na preukázanie, že jeho závažné protiprávne konanie bolo ojedinelým zlyhaním a už sa nebude opakovať. Odsúdený však aktuálne dostatočne nevyužil svoju šancu dokázať spoločnosti, že sa polepšil. Najvyšší súd z prezentácie odsúdeného napokon ani nemohol extrahovať určité osobnostné pokroky alebo úprimnú snahu, opätovnú snahu začleniť sa do spoločnosti, nakoľko z obsahu predloženého spisu v spojení s podaným návrhom a sťažnosťou odsúdeného aktuálne nie je možné vyvodiť iný záver než ten, že odsúdený vo výkone trestu odňatia slobody pracuje (čo je v prípade zaradenia do práce jeho zákonnou povinnosťou) a okrem

spoločenských hier a sledovania televízie nevykonáva žiadne iné aktivity smerujúce k pozitívnemu osobnostnému rozvoju. Najvyššiemu súdu sa preto javí motivácia odsúdeného, ktorá ho zrejme viedla k podaniu návrhu na podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody ako nedostačujúca, nakoľko na podmienené prepustenie z výkonu trestu neexistuje právny nárok, ktorého by sa odsúdený mohol domáhať ihneď, ako sa po určitú zákonom stanovenú dobu správal vo výkone trestu, slušne a vzorne si plnil uložené povinnosti.

Zmysel podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody nemožno vykladať spôsobom vedúcim k záveru, aby bol páchatel' za dobré správanie, prípadne za dobrú prácu vo výkone trestu automaticky prepustený po odpykaní stanovenej doby na slobodu. Podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody je totiž na mieste len v tom prípade, ak vzhľadom ku všetkým okolnostiam, ktoré môžu mať v tomto smere význam, je odôvodnený predpoklad, že odsúdený povedie aj na slobode riadny život a tento benefit daný odsúdenému nepredstavuje pre spoločnosť neprimerane vysoké riziko prípadnej recidívy. Takouto okolnosťou, ktorá má pri rozhodovaní o podmienenom prepustení význam, je podľa odbornej literatúry ako aj rozhodovacej praxe najvyššieho súdu (viď napr. uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3Urtost/3/2015, sp. zn. 3Urtost/1/2015, sp. zn. 6Urtost/1/2015), aj predchádzajúci spôsob života odsúdeného, vrátane závažnosti ním spáchanej trestnej činnosti, na čo správne poukázal už krajský súd.

V prípade odsúdeného riziko recidívy - opätovného zlyhania, ak by bol podmienené prepustený z výkonu trestu odňatia slobody, výrazne prevažuje nad ochotou najvyššieho súdu uveriť, že sa rozhodol viesť riadny život; rovnako tak nemožno z obsahu predloženého spisu vyvodiť určitý prejav ľútosti alebo uvedomenia si následkov svojho konania. Najvyšší súd opätovne akcentuje, že odsúdený si minimálne od nástupu do výkonu trestu z cudziny (február 2018) doposiaľ neuplatnil nárok na návštevu a jeho kontakt s vonkajším svetom je aktuálne obmedzený len na korešpondenciu alebo telefonický kontakt s jeho súrodencom. Najvyšší súd by preto v tomto smere bol skôr opatrný vo vzťahu k úsudkom krajského súdu, podľa ktorého sú dané „evidentné dobré rodinné vzťahy". Naviac, ak by aj odsúdený skutočne disponoval preukázateľne kvalitnými vzťahmi a stabilným sociálnym zázemím tak, ako tvrdí v podanej sťažnosti, nie je najvyššiemu súdu známy ďalší spôsob života odsúdeného, resp. jeho plán zaradenia sa do spoločnosti. Najvyššiemu súdu totiž nie je z obsahu predloženého spisu zrejmé, ako sa napríklad odsúdený mieni v prípade podmieneného prepustenia žiť, alebo parafrázujúc konštatovanie odsúdeného „ako sa pozerá na budúcnosť". Za aktuálneho stavu totiž jednoducho dodržiavanie ústavného poriadku a správanie sa (aj to skôr nepravidelným spôsobom, navyše kvalitatívne čo do predpokladov osobnostného napredovania úplne bagatel'ného významu) v súlade s ním, počas výkonu trestu nemôže postačovať pre konštatovanie splnenia materiálnych podmienok pre podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody.

Preto najvyšší súd zdieľa právny názor a s tým súvisiaci záver krajského súdu o nenaplnení materiálnych podmienok na pozitívne rozhodnutie o žiadosti odsúdeného o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody a uvádza, že odôvodnenie uznesenia krajského súdu je úplné, zrozumiteľné a presvedčivé, čím uzatvára, že na sťažnosťou napadnuté uznesenie ďalej odkazuje bez potreby opakovať tam uvedené rozhodné skutočnosti v spojení s vyššie konštatovanými vlastnými argumentačnými závermi. S poukazom na vyššie uvedené rozhodol najvyšší súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.